Sisäministeriö NEUVOSTORAPORTTI SM2019-00523

KVY Rytkönen Riikka(SM), Gras Jutta(UM), Hämäläinen Mari(UM), Simola Mikko(UM) 12.12.2019

Asia
OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019 Brysselissä; Sisäasiat

Kokous
Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

Muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuutta koskevassa keskustelussa ministerit pitivät tervetulleena komission aikomusta tehdä ehdotus uudesta maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksesta ja vahvistivat, että tarvitaan muuttoliikettä koskeva kokonaisvaltainen toimintamalli, joka kattaa koko hallinnon ja kaikki reitit. KOM korosti tarvetta tuoreeseen alkuun muuttoliikepolitiikassa. Myöskään jo saavutettua edistystä ei pidä unohtaa.

Sisäisen turvallisuuden tulevaisuutta koskevassa keskustelussa PJ:n raportti ja siinä esille nostetut asiat saivat laajalti tukea. Uudet teknologiat, ml. tekoäly, tiedonhallinta ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus, operatiivisen yhteistyön vahvistaminen ja uudet haasteet kuten hybridikysymykset nousivat keskustelussa erityisesti esille. Kokonaisvaltaista lähestymistapaa korostettiin. PJ:n raportti yhdessä käytyjen keskustelujen kanssa on selkeä viesti suhteessa uuteen lainsäädäntökauteen ja uuden komission työhön.

Sekakomiteassa keskusteltiin tietojärjestelmien yhteentoimivuuden ja 4.12.2019 voimaan tulevan eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen toimeenpanosta. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden osalta todettiin ministeritasolla tapahtuvalle toimeenpanon seurannalle olevan tarvetta myös jatkossa. PJ:n asiakirja neuvoston alustaviksi näkemyksiksi koskien Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden monivuotisen strategian laadintaa sai hyvän vastaanoton.

Ministerit ottivat tiedoksi terrorismin vastaisen ryhmän (CTG) päivityksen terrorismin torjuntaa käsittelevien viranomaisten välisestä yhteistyöstä.

MAANANTAI 2. JOULUKUUTA 2019 (klo 10)

SISÄASIAT

1. Esityslistan hyväksyminen

Esityslista hyväksyttiin.

2. A-kohtien hyväksyminen
14450/19, 14451/19

A-kohdat hyväksyttiin.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

3. EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuus
14364/19; Keskustelu

Ministerit keskustelivat EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuudesta PJ:n laatiman raportin pohjalta. Raportti pohjautuu Suomen puheenjohtajakaudella käytyihin EU:n muuttoliike- ja turvapaikkapolitiikan tulevaisuutta koskeviin keskusteluihin ja se sisältää neljä keskusteluissa esiin noussutta horisontaalista näkökulmaa: politiikan johdonmukaisuuden parantaminen; muuttoliikkeen mahdollisuuksien hyödyntäminen ja sen haasteisiin vastaaminen perustellusti, oikeudenmukaisesti ja uskottavasti; jäsenvaltioiden keskinäisen lähentymisen edistäminen; sekä työskentelymenetelmien päivittäminen.

KOM/vpj Schinas totesi uuden komission tarkastelevan muuttoliikettä laajasti. Tarvitaan holistisempaa ja kokonaisvaltaisempaa tulokulmaa. Tarvitaan uutta konsensusta, mutta pitää muistaa asiat, joista jo nyt puhumme samalla äänellä. Tarvitaan globaalia vastuunkantoa, erityisesti uudelleensijoittamista ja muita laillisia väyliä.

KOM/Johansson nosti esiin tuoreen alun muuttoliikkeen hallinnoimiseksi. Tarvitaan uudenlaista politiikkajohdonmukaisuutta uudessa poliittisessa ympäristössä ja uuden monivuotisen rahoituskehyksen puitteissa. Tärkeää on myös virastojen rooli maahanmuuton hallinnassa, yhteistyö kolmansien maiden kanssa, sekä puhuminen yhdellä äänellä. Uusi maahanmuutto- ja turvapaikkasopimus rakennetaan saavutetun edistyksen pohjalle.

Keskustelussa ministerit vahvistivat, että tarvitaan muuttoliikettä koskeva kokonaisvaltainen toimintamalli, joka kattaa koko hallinnon ja kaikki reitit. Myös komission aikomusta tehdä ehdotus uudesta maahanmuutto- ja turvapaikkasopimuksesta kannatettiin. Lisäksi esiin nostettiin jatkotyötä vaativina alueina erityisesti yhteistyön parantaminen kolmansien maiden kanssa rakentamalla tasapainoisia ja kestäviä kumppanuuksia, tehokkaampien turvapaikkamenettelyjen luominen kattamaan kaikki olosuhteet, erityisen paineen alla olevien jäsenmaiden edelleen tukeminen, turvapaikka- ja palautusmenettelyjen välisen linkin vahvistaminen, sekä EU-virastojen, kuten Frontexin ja EASO:n keskeinen rooli ja niiden hyödyntäminen.

EASO ja **Frontex** toivat esiin roolinsa jäsenmaiden tukemisessa turvapaikkamenettelyissä ja palautuksissa. Jo olemassa olevia välineitä tulee hyödyntää tehokkaasti.

PJ päätti keskustelun todeten neuvoston ottaneen tiedoksi PJ-maan raportin. Raportti yhdessä käytyjen keskustelujen kanssa toimii kontribuutiona jatkotyölle.

4. EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuus
14297/19; Keskustelu

Ministerit kävivät keskustelun EU:n sisäisen turvallisuuden tulevaisuudesta PJ:n laatiman raportin pohjalta. Tarkoituksena oli antaa ohjausta sisäisen turvallisuuden alueen kehittämiselle tulevan lainsäädäntösyklin (2019–2024) aikana. Raportissa esitetään yhteenveto Suomen

puheenjohtajakaudella käydyissä keskusteluissa esiin nousseista keskeisistä teemoista, joita ovat ennakoiva lähestymistapa uusiin teknologioihin, tehokas tiedonhallinta, monialainen rajat ylittävä yhteistyö, sekä kokonaisvaltainen lähestymistapa turvallisuuteen.

KOM/vpj Schinas kiitti PJ:tä tehdystä työstä, raportista sekä siitä, että teemoista on keskusteltu laajasti myös työryhmissä. Se, että turvallisuus on mukana komission varapuheenjohtajan salkussa, korostaa sen merkitystä, että tarvitaan koko yhteiskunnan kattava lähestymistapa turvallisuuteen. Komissaarien Johansson ja Breton kanssa varmistetaan, että työtä viedään oikeaan suuntaan. Lähestymistavan tulee olla johdonmukainen koko EU:ssa. Tulee myös katsoa turvallisuutta laajemmin ja arvioida, mitä turvallisuusrintamalla tapahtuu laajemminkin. Perusoikeuksia on aina kunnioitettava, niitä ei voi liimata päälle jälkikäteen. Tietojärjestelmien yhteentoimivuuden täytäntöönpanoa on katsottava laajemmasta perspektiivistä. Turvallisuustyötä vahvistetaan uusiin todellisuuksiin ja tarpeisiin.

KOM/Johansson muistutti, että nykyinen sisäisen turvallisuuden strategia on tullut loppuun ja PJ:n ehdotuksessa on monta hyvää kohtaa, jotka jatkotyössä otetaan huomioon. Uudella teknologialla on tärkeä rooli. Europolilla on tässä keskeinen tehtävä, ml. sen innovaatiokeskus tai -laboratorio. KOM tukee päätelmiä siitä, että yhteistyötä on tiivistettävä lainvalvonnan osalta. Kesäkuussa neuvostossa puhuttiin vahvemmista lainsäädännöllisistä puitteista, mitä KOM tukee. Lainvalvontaa koskevat säännöt ovat hyvin erilaisia jäsenmaiden kesken ja integroitua lähestymistapaa on tältä osin vähän. Tulisi miettiä, miten tätä voidaan uudistaa. Tarvitaan myös kattavampi lähestymistapa prioriteettialueilla järjestäytyneeseen rikollisuuteen, huumausaineisiin, korruptioon, ihmiskauppaan ja ampuma-aseisiin liittyen.

Keskustelussa PJ:n raportti ja siinä esille nostetut asiat saivat laajalti tukea. Uudet teknologiat, ml. tekoäly, tiedonhallinta ja tietojärjestelmien yhteentoimivuus, ja uudet haasteet kuten hybridikysymykset nousivat keskustelussa erityisesti esille. Kokonaisvaltaista lähestymistapaa korostettiin.

Europol, Cepol, Eurojust, eu-LISA ja **Frontex** tukivat PJ:n lähestymistapaa ja raportissa korostettuja teemoja, kuten uusia teknologioita, laaja-alaista ja integroitua lähestymistapaa ja operatiivisen yhteistyön vahvistamista.

PJ veti keskustelun yhteen toteamalla, että PJ:n raportti sai paljon tukea. EU:n sisäinen turvallisuus kattaa useita horisontaalisia teemoja ja kehityskulkuja, joihin on suhtauduttava kestävällä, ennakoivalla ja tehokkaalla tavalla. Uusi teknologia, tiedonhallinta mukaan lukien yhteentoimivuus, ja uudentyyppiset haasteet kuten hybridiuhat, vaativat uudenlaista, integroitua ja kattavaa lähestymistapaa. PJ:n raportti yhdessä käytyjen keskustelujen kanssa on selkeä viesti suhteessa uuteen lainsäädäntökauteen ja uuden komission työhön.

5. Terrorismin vastaisen ryhmän (CTG) päivitys terrorismin torjuntaa käsittelevien toimivaltaisten viranomaisten välisestä yhteistyöstä

Keskustelu käytiin rajoitetussa istunnossa. Ministerit ottivat tiedoksi terrorismin vastaisen ryhmän (CTG) päivityksen terrorismin torjuntaa käsittelevien viranomaisten välisestä yhteistyöstä.

Lainsäädäntöasiat

6. Muut asiat

Käsiteltävänä olevat lainsäädäntöehdotukset
14522/19

PJ informoi käsiteltävänä olevien säädösehdotusten tilanteesta.

Muut kuin lainsäädäntöasiat

7. Yhteentoimivuus – täytäntöönpano
14189/19, 14190/19; Keskustelu

Asiakohta käsiteltiin sekakomiteassa.

Ministerit saivat tietojärjestelmien yhteentoimivuuden täytäntöönpanoa koskevan tilannekatsauksen ja kävivät asiasta keskustelun.

PJ totesi, että kaikkien jäsenvaltioiden on tärkeää edistyä samalla tahdilla ja koordinoida eri ministeriöiden toimintaa. Kaikkien relevanttien tahojen - loppukäyttäjät (viranomaiset), tietotekniikan asiantuntija- ja johtotaso sekä poliittinen taso - on oltava tiiviisti mukana toimeenpanossa. Tarve kokonaisvaltaiseen koordinointiin kansallisella tasolla, resurssien ja hankintojen suunnittelu, täytäntöönpanosuunnitelman laatiminen ja tarvittavien prosessien kehittäminen erityisesti rajatarkastusten osalta, korostuvat.

KOM korosti, että erityisesti vuosina 2015–2016 koettu maahanmuuttokriisi ja terrorismin uhka korostavat tarvetta tietojärjestelmien yhteentoimivuudelle. Toimeenpano on yksi KOM:n päähankkeista, johon tarvitaan sekä kaikkien jäsenvaltioiden, KOM:n että eu-LISA:n panosta. Keskeisiä seikkoja ovat koordinaatio jäsenvaltioiden relevanttien ministeriöiden välillä, tiedon jakaminen tehokkaasti ja kansallisen tason toimeenpanosuunnitelmien laadinta. Yhdessä sovittu lainsäädäntö tulee toimeenpanna sekä riittävät rahoitus- ja henkilöstöresurssit on järjestettävä. Toimeenpano on saatava valmiiksi vuoteen 2023 mennessä mm. päämiesten kesken sovitulla tavalla. KOM haluaa pitää aihetta säännöllisesti esillä ministeritasolla.

Keskustelussa jäsenvaltiot kertoivat kansallisesta täytäntöönpanotilanteestaan. Riittäviä resursseja ja tarvetta EU-tason tuelle ja koordinaatiolle korostettiin. Loppukäyttäjien tarpeet on huomioitava. Ministeritasolla tapahtuvalle toimeenpanon seurannalle todettiin olevan tarvetta myös jatkossa.

eu-LISA korosti, että tietojärjestelmien yhteentoimivuudella on tärkeä merkitys EU:n sisäisen turvallisuuden parantamisen kannalta. Yhteentoimivuuden toteuttamiseksi on edettävä vaiheittain. Ensin on varmistettava rajanylitystietojärjestelmä EES:n ja matkustustieto- ja lupajärjestelmä ETIAS:n käyttöönotto jokaisessa jäsenvaltiossa. Tulee huomioida, että yhteentoimivuuden käyttöönotto vaikuttaa loppukäyttäjien työhön. Myös kesken oleva lainsäädäntötyö olisi saatava valmiiksi nopeasti. eu-LISA tukee jäsenvaltioita toimeenpanossa.

PJ totesi, että keskustelujen ja PJ:n sekä KOM laatimien tausta-asiakirjojen perusteella voidaan todeta, että toimenpiteitä yhteentoimivuuden edistämiseksi on jatkettava kiireellisesti, jotta jokaisessa jäsenvaltiossa saadaan perustettua mm. monialainen toimeenpanosta vastaava koordinointiryhmä ja laadittua kansallinen täytäntöönpanosuunnitelma vuoden 2019 loppuun mennessä. On keskeistä, että

jäsenvaltiot kehittävät operatiivisia prosessejaan ottaen huomioon loppukäyttäjien (viranomaiset) tarpeet. Toimeenpanon seurantaa on jatkettava ministeritasolla.

Neuvosto vahvisti sekakomiteassa käydyn keskustelun.

8. Eurooppalaisen raja- ja merivartiostosta annetun asetuksen täytäntöönpano
a) Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta koskeva monivuotinen toimintapolitiikka
b) Täytäntöönpanon tilannekatsaus
14198/19; Keskustelu

Asiakohta käsiteltiin sekakomiteassa.

Ministerit keskustelivat 4.12.2019 voimaan tulevan eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevan asetuksen täytäntöönpanosta keskittyen erityisesti Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta koskevan monivuotisen toimintapolitiikan laatimiseen. Politiikalla pyritään kehittämään tehokkaasti ja johdonmukaisesti sekä rajavalvontaa että palautustoimintaa. Lisäksi ministerit saivat tilannekatsauksen asetuksen täytäntöönpanon tilanteesta.

KOM korosti ulkorajavalvonnan tehostamisen olevan tärkeää. Asetus on toimeenpantava tehokkaasti. Työ on jo käynnissä, koskien erityisesti pysyvän operatiivisen joukon rekrytointia. Viraston hallintoneuvoston rooli on keskeinen. KOM luottaa jäsenvaltioiden tukeen. KOM kiitti PJ:aa monivuotisen strategisen toimintapolitiikan keskustelujen käynnistämisestä.

Keskustelussa PJ sai kiitosta Euroopan yhdennettyä rajaturvallisuutta koskevan strategisen toimintapolitiikan muodostamiseen tähtäävien keskustelujen käynnistämisestä, ja PJ:n asiakirjaan koottuja keskusteluissa esiin nousseita näkemyksiä tuettiin. Puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot nostivat esiin erityisesti täytäntöönpanon vaatimat resurssit ja toivoivat riittävää joustavuutta asetuksen toimeenpanossa.

Frontex kertoi edistävänsä uuden asetuksen toimeenpanoa yhdessä komission kanssa laatimansa tiekartan pohjalta. Parhaillaan on käynnissä pysyvän operatiivisen joukon rekrytointi.

PJ totesi sekakomitean ottaneen tiedoksi PJ:n, KOM:n ja Frontexin toimesta annetut tiedot. Pysyvän operatiivisen joukon perustaminen ja laadullinen kehittäminen ovat tärkeitä seikkoja. Rekrytoinnissa jäsenvaltioiden tulisi tukea virastoa. Toimeenpanon seuraaminen on keskeistä myös jatkossa.

Neuvosto vahvisti sekakomiteassa käydyn keskustelun.

9. Muut asiat

a) Radikalisoitumisen torjuntaa koskeva EU:n yhteistyömekanismi
Komission tiedotusasia

KOM tiedotti radikalisoitumisen torjuntaa koskevan EU:n yhteistyömekanismin työstä.

b) Salzburgin foorumin ministerikokous (Wien, 6. ja 7. marraskuuta 2019)
Itävallan tiedotusasia

AT kertoi Salzburgin marraskuisen ministerikokouksen tuloksista. Ministerit vaihtoivat ajatuksia tämänhetkisistä ja tulevista haasteista liittyen ihmissalakuljetukseen, rajavalvontaan ja turvallisuuteen sekä EU:n yhteiseen turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikkaan ja Schengenin toimintaan.

c) Puheenjohtajavaltion selvitys edistymisestä oikeus- ja turvallisuusalalla
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

PJ kertoi, että selvitys on jaettu delegaatioille. Vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen tulevaisuuskeskustelut aloitettiin RO:n kaudella ja jatkettiin FI:n kaudella. Edistymisraportin tarkoituksena on vetää yhteen käydyt keskustelut.

d) EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäasiainministerien kokous (Washington DC, 11. joulukuuta 2019)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

PJ kertoi Washington DC:ssä 11.12.2019 järjestettävästä EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäministerikokouksen agendasta.

e) Oikeus- ja sisäasioita käsittelevä EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumi (Skopje, 18. ja 19. marraskuuta 2019)
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

PJ kertoi Skopjessa 18–19.11.19 järjestetystä EU:n ja Länsi-Balkanin partnereiden oikeus- ja sisäministerien ministerifoorumista. Kokouksen asialistalla sisäasioiden osalta oli maahanmuutto, rajavalvonta, terrorismintorjunta ja järjestäytynyt rikollisuus, mukaan lukien ihmiskauppa ja huumeiden ja aseiden salakuljetus.

f) Etsintä- ja pelastustehtävät Välimerellä
Italian tiedotusasia

IT kertoi Välimerellä järjestetyistä yksityisten järjestöjen etsintä- ja pelastusoperaatioista.

g) Visegrad-ryhmän sisäministerien kokous (Praha, 21. marraskuuta 2019)
Tšekin tiedotusasia

CZ kertoi Visegrad-ryhmän Prahassa 21.11.19 järjestetystä sisäministereiden kokouksesta. CZ toimii parhaillaan Visegrad-ryhmän puheenjohtajana.

h) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma
Kroatian lausuma

HR esitteli tulevan puheenjohtajuuskautensa ohjelman sisäasioiden osalta. Painopisteinä on kokonaisvaltainen ja tehokas maahanmuuttopolitiikka, tehokas ulkorajojen valvonta ja paluu Schengeniin, sisäisen turvallisuuden ja tietojärjestelmien yhteentoimivuuden parantaminen, rahoitusohjelmien kestävyys sekä unionin pelastusmekanismin edelleen työstäminen.

Suomen edustajat
Ministeri Ohisalo ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat
Asiakohdittain

Liitteet

Viite

Asiasanat	maahanmuutto, muuttoliike, oikeus- ja sisäasiat, osa-neuvosto, rajat, terrorismi, turvapaikka
Hoitaa	**OM, PLM, SM, UM, VM, VNK**
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, PE, STM, TEM, TPK, TULLI, VTV, YM